Co to jest metotreksat i na czym polega jego działanie.

Metotreksat jest lekiem, który spowalnia wytwarzanie nowych komórek przez układ odpornościowy organizmu człowieka. Początkowo stosowano go w dużych dawkach w leczeniu raka, ale wykazano, że w dużo mniejszych dawkach jest również skuteczny w leczeniu chorób skóry i stawów. Metotreksat łagodzi stan zapalny, co pomaga w leczeniu chorób przewlekłych. Innym jego działaniem jest hamowanie aktywności układu odpornościowego, jest więc zawsze stosowany z zachowaniem szczególnej ostrożności.

W leczeniu jakich chorób skóry stosowany jest metotreksat.

Metotreksat stosowany jest w leczeniu łuszczycy (ang. psoriasis), łuszczycowego zapalenia stawów (psoriatic arthritis), oraz kilku innych rodzajów schorzeń skórnych, takich jak: pemfigoid (pemphigoid), pęcherzyca (pemphigus), sarkoidoza (sarcoidosis), twardzina (scleroderma), zapalenie skórno-mięśniowe (dermatomyositis) oraz egzema (eczema).

Zdaniem naukowców metotreksat powszechnie stosowany w leczeniu łuszczycowego zapalenia stawów nie ma przekonujących dużych badań klinicznych, w których wykazano by jego skuteczność. Stąd celem naukowców z King's College London School of Medicine, Londyn, Wielka Brytania, była ocena skuteczności metotreksatu u chorych na łuszczycowe zapalenie stawów.

Do tego randomizowanego badania kontrolowanego placebo zakwalifikowano 221 pacjentów z aktywną postacią łuszczycowego zapalenia stawów, których podzielono na dwie grupy: pierwsza (n=109) przyjmowała metotreksat w dawce 15mg na tydzień. Grupa kontrolna licząca 112 pacjentów przyjmowała placebo.

Badanie trwało 6 miesięcy. Pierwotnym punktem końcowym była ocena odpowiedzi na leczenie według kryteriów PsARC. Inne analizowane parametry obejmowały ocenę choroby w skali ACR20 oraz DAS028. W analizie uzyskanych wyników uwzględniono wiek, płeć, czas trwania choroby, jak również indywidualne początkowe wyniki poszczególnych testów oceny choroby.

Wyniki badania nie wykazały różnic w osiągniętych wynikach poszczególnych kryteriów między grupą chorych na łuszczycowe zapalenie stawów przyjmujących metotreksat, a grupą przyjmującą placebo (psARC: OR = 1.77; ACR20 = OR = 2.0, DAS-28 OR 1.7). Podobnie nie odnotowano różnic we wpływie leczenia metotreksatem na liczbę stawów objętych obrzękiem, na prędkość opadania krwinek czerwonych, na poziom białka C-reaktywnego oraz na nasilenie dolegliwości bólowych.

Autorzy badania podkreślają, że jedyną korzyścią związaną z przyjmowaniem metotreksatu była redukcja nasilenia objawów klinicznych w ocenie pacjentów, co może wskazywać na fakt, że metotreksat posiada właściwości modyfikujące objawy choroby. U chorych przyjmujących lek i placebo nie odnotowano nieoczekiwanych efektów ubocznych.

Zdaniem autorów aktywna postać łuszczycowego zapalenia stawów powinna być leczona lekami biologicznymi redukującymi zapalenie w stawach, obniżającymi markery ostrej fazy i zmniejszającymi upośledzenie fizyczne chorych. Wydaje się, że metotreksat przyjmowany wraz z lekami biologicznymi może dać korzystne efekty.

Autorzy konkludują, że wyniki ich badania nie wykazały skuteczności metotreksatu w zmniejszeniu stanu zapalnego w obrębie stawów u chorych z aktywną postacią łuszczycowego zapalenia stawów.

Oprac. dr n. med. Maciej Chałubiński

http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/22344575
Rheumatology (Oxford). 2012 Aug;51(8):1368-77.
A randomized placebo-controlled trial of methotrexate in psoriatic arthritis.